

Nr 379.

Av herr Gavelin m. fl., om förhöjt anslag till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

Höjningen av den allmänna bostadsstandarden är otvivelaktigt en av de faktorer, som kraftigast bidragit till levnadsförhållandenas förbättring för den enskilde under de senaste tio åren. Den statliga bostadspolitiken har härvid spelat en avgörande roll. Inte minst torde de särskilda krav i fråga om teknisk standard ha varit av betydelse, som uppställts såsom villkor för statens ekonomiska medverkan för produktion och förbättring av bostäder.

Såsom villkor härför gäller bland annat att bostäderna skall utrustas med tidsenliga vatten- och avloppsanordningar. För att detta skall kunna ske måste, så fort fråga är om även ganska små bebyggelseområden, vatten- och avloppsfrågan vara löst eller lösas genom ett för området gemensamt vatten- och avloppsföretag.

Städer och större samhällen har regelmässigt byggt sina vatten- och avloppsnät vid ett förmånligt prisläge. På grund av den stora bebyggelsekoncentrationen stannar även vid nuvarande prisnivå kostnaderna för att bygga ut de större samhällenas ledningsnät vid förhållandevis måttliga belopp, i genomsnitt mellan 1 000 och 2 000 kronor per lägenhet.

I byar och mindre tätorter, som i allmänhet måste helt nyanlägga vatten och avlopp, stiger kostnaden till belopp som normalt ligger mellan 2 000 och 8 000 à 10 000 kronor per lägenhet. Medan ett bostadshus är ungefär lika dyrt var man än bygger det, drar vatten- och avloppsfrågans lösning flerfaldigt större kostnader i landskommunernas samhällsbildningar och bebyggelseområden. Härtill kommer att, såsom redan nämnts, vatten och avlopp som regel icke kan byggas bara för nybebyggelsen utan måste anläggas för en större eller mindre del av samhället på en gång. Detta ställer landskommunerna inför stora ekonomiska påfrestningar. Vatten- och avloppsfrågan måste emellertid lösas, om småorterna skall ha någon utsikt att i kampen med städerna dra till sig nybebyggelse. De högre vatten- och avloppskostnaderna är emellertid ett svårt handikap för landskommunerna i deras strävan att hejda flykten till städer och andra större samhällen och göra sina egna tätorter attraktiva för nybebyggelse.

Statsbidragen till vatten- och avloppsanläggningar är ägnade att utjämna dessa kostnadsskillnader och att särskilt hjälpa kommuner med svagt skatteunderlag. Tyvärr har emellertid genom otillräckliga anslag en sådan balans

av bidragsärenden uppstått, att bidrag inte kan beviljas förrän efter en väntetid av två år.

Såväl i förra årets statsverksproposition (VI ht s. 57) som vid statsutskottets behandling av denna anslagsfråga gjordes uttalanden av innebörd att väntetiden inte borde ytterligare förlängas utan balansen snarast avverkas. Icke desto mindre föreslås i årets statsverksproposition endast ett anslag av 25 miljoner kronor, trots att det belopp som erfordras för att den tvååriga väntetiden inte skall bli än längre uppgår till 45 miljoner kronor efter vad som bl. a. väg- och vattenbyggnadsverkets överrevisorer vitsordat i sin berättelse.

Medan statens hjälp till produktion och förbättring av bostäder utgår utan dröjsmål, måste landskommunerna vänta ett par år på bidrag till de vatten- och avloppsanläggningar, som är nödvändiga för att nybebyggelse eller bostadsförbättring skall kunna ske. Detta dröjsmål drabbar därtill hårdast de ekonomiskt svagare landskommunerna, som antingen endast med svårighet kan finansiera sina vatten- och avloppsföretag i väntan på statsbidraget eller tvingas att uppskjuta dem i avvaktan därpå.

Vi finner det inte rättvist att landskommunernas möjligheter att utnyttja statsstödet till bostadsbyggande skall beskäras genom att bidragsanslaget till vatten och avlopp — i motsats till anslagen för subventioner och lån till bostäder — inte anpassas till behovet och de reella möjligheterna att bygga vatten- och avloppsanläggningar.

Ett rimligt krav är därför att vatten- och avloppsanslaget åtminstone höjes till det belopp, 45 miljoner kronor, som erfordras för att väntetiden icke skall förlängas utöver två år. Vi föreslår att denna för landskommunernas bostadsfråga angelägna anslagshöjning i år åstadkommes genom att från det gemensamma anslaget till bostadsförsörjning för städer och landsbygd överföres 20 miljoner kronor. Detta synes oss både rimligt och riktigt då bl. a. vatten och avlopp i bostaden utgör en av de främsta förutsättningarna för erhållande av familjebostadsbidrag.

Den personalförstärkning som må erfordras för att väg- och vattenbyggnadsverket skall kunna fördela ett till 45 miljoner kronor förhöjt bidragsanslag torde icke vara av sådan omfattning, att frågan härom kan vara ett avgörande skäl mot den föreslagna anslagshöjningen.

Under åberopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta ett anslag till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp av 45 miljoner kronor.

Stockholm den 27 januari 1954.

J. O. Gavelin.

Ivar Jansson,
Kalix.

Hildur Ericsson,
Luleå.